

Aandacht voor de vakantiedip; Handleiding Leerkrachten

Voorwoord

Kinderen leren beter en gaan liever naar school als de ouders zich betrokken voelen bij het onderwijs. Die betrokkenheid kan starten als kinderen en ouders zich thuis voelen op school. Veel scholen kennen een stevige ouderbetrokkenheid. Maar ook stellen veel scholen vast dat zij de ouders niet bereiken die ze juist zo graag willen bereiken. Het gaat daarbij vaak om laag opgeleide ouders en/of ouders van migrantengezinnen. Om ook deze ouders bij het onderwijs te betrekken zijn vaak heel wat extra inspanningen nodig: andere manieren van werken, het uitbouwen van netwerken, overleg met andere organisaties, veel gepuzzel met uren en mensen, het ontwikkelen van materialen en binnenhalen van extra deskundigheid. Een van de manieren om ouderbetrokkenheid vorm te geven is door hen te betrekken bij het bestrijden van de zomerdip: het verschijnsel dat kinderen na de zomervakantie achteruit zijn gegaan met taal en lezen. Met de kwaliteitskaart *Mijn vakantieverhaal* willen we alle scholen een handreiking geven om te proberen ouders te betrekken bij het vasthouden van het taalleesniveau van de kinderen. Zie het als een experiment. Zoals bij alle experimenten gaan er dingen goed en minder goed. Vertrouw op uw eigen inzichten als leerkracht en eigen betrokkenheid bij de kinderen wees vooral niet bang om andere wegen in te slaan. Zowel voor scholen als voor ouders zijn nieuwe manieren van samenwerken verrijkend en leerrijk waardoor de kansen voor kinderen toenemen.

Veel succes!

Yvonne Leenders en Alexander van der Weide

Inleiding

Een lange zomervakantie kan zorgen voor een 'zomerdip': het taallesniveau van kinderen gaat tijdens de zes of zeven vakantieweken achteruit, en de algemene ontwikkeling staat stil. We zien dit verschijnsel vooral bij kinderen van laag opgeleide ouders. Kinderen van hoog opgeleide ouders brengen hun vakantie vaak door in een stimulerende omgeving. Voor hen is de vakantie een verrijking of aanvulling van wat ze op school leren. Dat geldt veel minder voor kinderen met laag opgeleide ouders. Kinderen die sociaal en economisch minder bevoordeeld zijn, verliezen tijdens de lange zomervakantie een deel van de kennis, vaardigheden en attitudes die ze op school hebben verworven. Dat is jammer. Bovendien heeft het als gevolg dat het niveauverschil tussen kinderen van hoog opgeleide en kinderen van laag opgeleide ouders groter is aan het begin van het schooljaar dan aan het eind ervan. Hoe langer de kinderen onder invloed staan van de school, hoe kleiner de niveauverschillen tussen kinderen met verschillende achtergronden is. Het is daarom belangrijk om ouders en kinderen te stimuleren ook tijdens de vakantie 'spelerend te leren'.

Bestrijden van de zomerdip

Een aantal scholen geeft kinderen die een lange vakantie te wachten staat een taalrugzak mee met speels Nederlandstalig materiaal, zoals een mp3-speler met verhalen en liedjes, door de kinderen gekozen boekjes, een wegwerpcamera, een dagboekje waarin geschreven en getekend kan worden. Tijdens de maanden juli en augustus werken de kinderen – alléén of samen met de ouders – met de inhoud van de rugzak. In september en oktober bespreekt de leerkracht met leerlingen en ouders de ervaringen tijdens de zomermaanden. De kwaliteitskaart Bestrijden van de zomerdip geeft tips voor de inhoud van de taalrugzak en voor andere talige activiteiten tijdens de zomervakantie.

Mijn vakantieverhaal

Het samenstellen van een eigen 'Vakantieboek' is ook een goede manier om zowel het taallesniveau op peil te houden als ouders te betrekken bij de taalontwikkeling en algemene ontwikkeling van hun kinderen. Mijn vakantieverhaal is een verzameling losse bladzijden die bij elkaar worden gehouden met een snelhechter. Iedere pagina is op dezelfde manier opgemaakt.

Voor kinderen van groep 1 en 2 is het alfabetische principe uitgangspunt: samen met de ouders zoeken kinderen bij iedere letter van het alfabet een woord dat te maken heeft met een activiteit of gebeurtenis tijdens de vakantie. Daar maken de kinderen een tekening bij en de ouders schrijven er een zinnetje bij. Kinderen in groep 3 en 4 zoeken afbeeldingen bij een gebeurtenis uit de vakantie. De ouders of de kinderen zelf schrijven hier een tekstje bij.

Kinderen van groep 5 en 6 kunnen zelf aan de gang met de vragen op de pagina's.

Kinderen uit groep 6 – 8 kunnen een eigen krant maken aan de hand van het format van Mijn vakantienieuws.

De pagina's worden samengevoegd in een snelhechter en vormen een 'verslag' van wat het kind meemaakt tijdens de zomermaanden. In alle groepen kunnen kinderen werken met Mijn vakantieverhaal. Het 'Vakantieboek' wordt zowel in de groepen als bij de ouders tijdig geïntroduceerd.

Alle leerlingboekjes en uitnodigingsbrieven zijn als pdf of Word-bestand downloadbaar via www.taalpilots.nl/implementatiekoffer/ouders/morgenaandeslag.

Stappenplan voor het werken met mijn vakantieverhaal

Het werken met het 'vakantieboek' Mijn Vakantieverhaal vindt plaats in vier stappen.

Stap 1: introductie in de groepen

Stap 2: introductie bij de ouders

Stap 3: werken met het vakantieverhaal

Stap 4: feedback geven

Stap 1: introductie in de groepen

Organiseer in de groep een les voor de kinderen om uit te leggen wat de bedoeling is van Mijn vakantieverhaal. Het karakter van deze les is vooral toelichten, maar ook veel samen doen, zodat de kinderen een goed beeld krijgen van de wijze waarop ze met Mijn vakantieverhaal aan de gang moeten gaan in de vakantie.

Elk boekje begint met een voorbeeld. De pagina na het voorbeeld in het eigen boekje wordt samen met de leerkracht uitgevoerd

Vorbereiding

- Kopieer de pagina's van de vakantieboeken en verzamel ze in snelhechters. Maak voor ieder kind op die manier een in te vullen 'Vakantieboek'
- Kopieer ook de handleiding voor de kinderen, een eenvoudig stappenplan, verbonden aan de pictogrammen in het vakantieboek. Doe de handleiding achterin, of na de voorpagina
- Kopieer de voorbeeldpagina en doe deze na het voorblad in de boekjes
- Voor de bovenbouw: kopieer de voorbeeldpagina's van Mijn vakantie - Nieuws en het Stappenplan Mijn vakantie - Nieuws
- Maak een lijstje met mogelijke vakantieactiviteiten
- Zorg voor een wegwerpcamera

Introductieles over Mijn vakantieverhaal

de opbouw van de les:

- De boekjes Mijn Vakantieverhaal uitdelen
- Vertellen over het doel van Mijn Vakantieverhaal: tijdens de vakantie een verslagje maken van de activiteiten die er worden ondernomen, na de vakantie daarover vertellen
- Samen met de kinderen kijken naar het uitgewerkte voorbeeld
- Inventarisatielijstje maken van mogelijke activiteiten
- De eerste pagina bekijken en de volgende opdracht laten uitvoeren: a. Kies een vakantieactiviteit uit b. Maak hierbij een tekening of zoek een afbeelding
- Uitwerking in de kleine kring of in tweetallen
- Afronding: terugblik en korte samenvatting van het doel van Mijn vakantieverhaal.

Uitwerking in de onderbouw:

de leerkracht gaat met kinderen in een kleine kring zitten en voert een gesprekje met de kinderen over de afgebeelde activiteit. Hij/zij schrijft vervolgens een korte samenvatting in het tekstvak onder de afbeelding. **Aandachtspunt:** gebruik de naam van het kind. Voorbeeld: Lise gaat met papa en mama naar de dierentuin.

Uitwerking in de midden- en bovenbouw:

stel tweetallen samen van de leerlingen.

- Een leerling vertelt iets over de afbeelding of tekening. De andere leerling schrijft de samenvatting op.
- Rollen wisselen. **Aandachtspunt:** kinderen moeten in de samenvatting de naam van het kind gebruiken dat de activiteit onderneemt.
- Alle kinderen gaan aan de slag met de uitwerking van de tekst, overgenomen of zelf geschreven.

In de bovenbouwgroepen wordt een krant samengesteld in plaats van een vakantieboek. Hierbij kunnen specifieke thema's aan de orde komen, zoals 'nieuws uit de buurt', 'uitgaan en ontspanning', 'eten', et cetera. Zie voor de introductieles in de bovenbouw de kaart Vorbereidende les bij Mijn Vakantie - Nieuws.

Stap 2: introductie bij de ouders

Vorbereiding

- Uitnodigingsbrief en agenda ouderbijeenkomst maken en distribueren
- Kopieer voorbeeldpagina's en lege pagina's om de ouders zelf mee aan de slag te laten gaan
- Zorg dat er voldoende leerlingboekjes zijn om de ouders te laten zien
- Kopieer een Handleiding voor ouders om mee te geven
- Kopieer Achtergrondkennis. Informatie voor ouders om mee te geven
- Maak een inventarisatieformulier met mogelijke vakantieactiviteiten
- Maak eventueel een powerpointpresentatie voor het houden van een inleiding. Zie voor een voorbeeld Powerpoint presentatie informatieavond voor ouders.

Introductie tijdens de ouderavond

Op deze ouderavond wordt het vakantieboek Mijn vakantieverhaal toegelicht. Deze avond vindt plaats niet te lang voor de zomervakantie waarin de kinderen het boekje meekrijgen.

Aandacht voor de vakantiedip. Handleiding voor leerkrachten

Voor ouders van kinderen die na de zomervakantie in groep 2 tot en met 4 komen

- Inleiding over doel en werkwijze van Mijn vakantieverhaal: kinderen maken tijdens de vakantie een 'verslag' van de dingen die ze meemaken. Na de vakantie bespreekt de leerkracht van de nieuwe groep met de kinderen de verhalen uit Mijn vakantieverhaal.
- Samen met de ouders het vakantieboek bekijken
- Samen met de ouders een plan maken van de afbeeldingen en beschrijvingen die kunnen worden opgenomen
- Uitleg van de werkwijze:
  - Naar aanleiding van een activiteit zoeken ouders en kind samen naar een geschikte afbeelding, of de ouder vraagt het kind een foto te maken of een tekening
  - De ouder of verzorger voert met het kind een gesprekje over de afbeelding/foto/tekening met als leidraad: Wat zien we hier? Tijdens het gesprek wordt deze vraag beantwoord.
  - De ouder /verzorger vat het gesprekje samen in een of twee zinnen en schrijft dat onder de afbeelding in het daarvoor bestemde tekstvak.
- Afronding, terugblik op doel en beantwoorden vragen, meegeven Een handleiding voor ouders en Achtergrondkennis. Informatie voor ouders.

Voor ouders van kinderen die naar groep 4 gaan

Kinderen van groep 4 gaan zelf aan de slag met het tekstvak Mijn verhaal. Kinderen mogen zelf een tekst schrijven, maar het hoeft niet. Ze kunnen ook een tekst uit een folder of een tijdschrift uitknippen en inplakken. De tekst bevat het verhaal dat hoort bij de afbeelding.

Voor ouders van kinderen van groep 5 en 6

- Inleiding over doel en werkwijze van Mijn vakantieverhaal: kinderen maken tijdens de vakantie een 'verslag' van de dingen die ze meemaken. Na de vakantie bespreekt de leerkracht van de nieuwe groep met de kinderen de verhalen uit Mijn vakantieverhaal.
- Samen met de ouders het vakantieboek bekijken
- Samen met de ouders een plan maken van de afbeeldingen en beschrijvingen die kunnen worden opgenomen.
- Er is voor iedere dag van de week een pagina. Hierop staan tekstvakjes met zinnen die moeten worden aangevuld, zoals 'In de ochtend heb ik...' en 'Het moeilijkste dat ik vandaag gedaan heb...'. In een gesprekje vullen ouder/verzorger en kind samen de zinnen aan. De ouder/verzorger vat het samen in een of twee zinnen die door het kind in het tekstvak worden geschreven. Met het laatste tekstvak: 'Vandaag heb ik ook nog iets geleerd...' gaat het kind tenslotte zelf aan de gang. Kinderen kunnen ervoor kiezen om teksten uit te knippen en in te plakken of ze kunnen zelf een verhaaltje schrijven. De leerling gaat hierbij in op de vraag: Wat is het verhaal dat hoort bij de afbeelding? **Aandachtspunt:** Kinderen die lezen en schrijven niet leuk vinden zullen extra moeten worden gestimuleerd. Het werken aan Mijn vakantieverhaal kan aantrekkelijk worden gemaakt door samen te bedenken wat de spannendste of saaieste of grappigste gebeurtenis was.
- Afronding, terugblik op doel en beantwoorden vragen, meegeven een Handleiding voor ouders en Achtergrondkennis. Informatie voor ouders.

Stap 3: werken met het vakantieverhaal

Uitvoering tijdens de vakantie. Daarbij geldt het uitgangspunt: het goede is veel, niet het vele is goed. Beter met plezier en aandacht een paar pagina's ingevuld, dan slordig en ongeïnteresseerd het hele Vakantieboek vol geschreven.

Stap 4: feedback geven

Het is belangrijk dat u als leerkracht na de vakantie aandacht besteedt aan de leerlingboekjes van Mijn Vakantieverhaal. U voert feedbackgesprekken met de kinderen na de vakantie. Mijn Vakantieverhaal zal niet door alle leerlingen zijn opgepakt. U kunt er daarom voor kiezen om de gesprekjes in groepjes uit te voeren. In het groepje zit dan minimaal één leerling die gewerkt heeft met het leerlingboekje. De uitwerking kan uitgevoerd worden in een planning voor een periode van drie weken, waarin de leerkracht met ieder groepje een terugkoppeling heeft over de uitwerking van Mijn Vakantieverhaal. Ter voorbereiding bestudeert u de kwaliteitskaart Richtlijnen voor het geven van feedback.

gebruikte pictogrammen

Leerling en/of ouder schrijven over een activiteit.

Leerling tekent over een activiteit.

Leerling plakt een foto of afbeelding in het boekje bij de genoemde activiteit.

Colofon

Het pakket Mijn vakantieverhaal bestaat uit:

- Een handleiding voor leerkrachten
- Een handleiding voor ouders
- Mijn Vakantieverhaal boekje 1 en 2
- Mijn Vakantieverhaal boekje 3
- Mijn Vakantieverhaal boekje 4
- Mijn Vakantieverhaal boekje 5 en 6
- Mijn vakantie – Nieuws (drie varianten)
- Stappenplan Mijn vakantie – Nieuws

- Voorbereidende les bij Mijn vakantie - Nieuws
- Uitnodigingen aan ouders
- Powerpoint presentatie informatieavond voor ouders
- Achtergrondkennis. Informatie voor ouders
- Richtlijnen voor het geven van feedback
- Stappenplan Mijn vakantie – Nieuws
- Voorbereidende les bij Mijn vakantie - Nieuws
- Uitnodigingen aan ouders
- Powerpoint presentatie informatieavond voor ouders
- Achtergrondkennis. Informatie voor ouders
- Richtlijnen voor het geven van feedback • Stappenplan Mijn vakantie

- Nieuws
  - Voorbereidende les bij Mijn vakantie - Nieuws
  - Uitnodigingen aan ouders
  - Powerpoint presentatie informatieavond voor ouders
  - Achtergrondkennis. Informatie voor ouders
  - Richtlijnen voor het geven van feedback
- een uitgave van School aan Zet. Voor vragen rond de handreikingen en kwaliteitskaarten kunt u contact opnemen met School aan Zet: Gea Spaans, secretariaat@schoolaanzet.nl.

KKGIR911

© Buiten het downloaden zijn alle rechten op dit product voorbehouden aan:

Postbus 330, 2301 CN Den Haag
e-mail: secretariaat@schoolaanzet.nl
www.schoolaanzet.nl